

زمین گرم

نتایج تحقیقات نشان داد

رابطه آلودگی هوا با

ضعف حافظه

تحققان در جریان تازه‌ترین مطالعات به وجود ارتباط میان افزایش آلودگی هوا و زوال مغزی برده‌اند. به گزارش جام‌جم و به نقل از FFL Science تمرکز این تحقیق برتاثیر نوع

سمیراکیان پور

دانش

خاصی از ذرات معلق بود که اندازه کوچک‌تر از ۲/۵میکرون دارند (معروف به ذرات PM۲.۵). همان ذراتی که در هوای آلوده شهرهایی چون تهران و دیگر کلانشهرها در روزهای سرد پایین و زمستان افزایش می‌یابد و خیلی از افراد در گروه‌های حساس را روانه بیمارستان می‌کند. محققان می‌خواستند تاثیر این ذرات را بر مغز انسان ببینند و چگونگی ایجاد تخریب در سلول‌های عصبی و بروز بیماری‌هایی مانند آلزایمر در نتیجه افزایش این ذرات در هوای آلوده را مطالعه‌کنند.

همان‌طور که در نشریه علمی Brain (به معنی مغز) گزارش شده است، این تحقیق روی ۹۹۸ زن ۷۲ تا ۸۷ ساله انجام شد. این افراد که همه درآمریکا و در معرض آلودگی هوا بوده‌اند، کاهش بیشتری را در عملکرد حافظه‌شان نشان دادند که به علامت آلزایمر شبیه بود. این اولین تحقیقی است که به صورت آماری ارتباط بین آلودگی هوا و تغییرات در مغز و در نتیجه آن نقصان عملکرد حافظه را نشان می‌دهد. آندرو پیتکار، استادیار عصب‌شناسی دانشگاه کالیفرنیا ی جنوبی می‌گوید: امیدواریم با شناخت بهتر تغییرات مغز در اثر آلودگی هوا بتوانیم اقدامات درمانی را برای افراد مبتلا به آلزایمر توسعه دهیم.

افراد مورد آزمایش در این تحقیق بخشی از برنامه سلامت زنان بوده‌اند که سال ۱۳۷۲/ ۱۹۹۳ برای درک بهتر بیماری‌های قلبی، سرطان، پوکی استخوان و سایر بیماری‌ها راه‌اندازی شد. از این افراد هر پنج سال یک بار اسکن مغزی گرفته شد و تیم تحقیقاتی به کمک الگوریتم‌های مخصوصی هرگونه تغییر را که با زوال عقل مرتبط بود پیدا کردند. نتایج اسکن‌های مغزی نشان می‌داد افزایش مدت مواجهه با ذرات آلاینده با اندازه کوچک‌تر از ۲/۵ میکرون با افزایش زوال مغز (حتی قبل از بروز علائم بالینی مربوط به زوال عقل) مرتبط است.

در معرض هوای آلوده بودن قطعا تنها عامل مؤثر در زوال عقل نیست، اما سوالات مهمی در مورد نقش احتمالی آلودگی هوا در بروز این نوع بیماری را ایجاد می‌کند. به گفته پیتکار، شناخت تغییرات مغز بر اثر آل‌لودگی هوا و ارتباط آن با نقصان حافظه ما را یک قدم بیشتر به شناخت بیماری آلزایمر نزدیک می‌کند. جالب است بدانید بیش از ۴۰ میلیون نفر در جهان به آلزایمر مبتلا هستند. این بیماری ششمین عامل مرگ در آمریکاست و تاکنون درمان قطعی برای آن پیدا نشده‌است.

دانش روز

رباتی که بنزین می‌زند

به‌تازگی يك سامانه سوختگیری رباتیک ابداع شده که به‌طور خودکار در باک خودرو راز می‌کند و عملیات سوختگیری را انجام می‌دهد. به گزارش مهر، هاسکی کورپوریشن با همکاری شرکت اسونید فولنماتیک سیستمز رباتی ابداع‌کرده است که با کمک آن نیازی نیست راننده از خودرو پیاده‌شود یا حتی پنجره را باز کند. راننده می‌تواند با استفاده از کارت الکترونیک یا نرم‌افزار سوخت را بخرد و در مرحله بعد سیستم رباتیک به دنبال در باک خودرو می‌گردد، آن را با استفاده از یک بازوی مکش باز می‌کند سپس شیلنگ سوخت را داخل باک قرار می‌دهد و آن را پر می‌کند.

این سامانه طوری ساخته شده‌تا برای تمام خودروهای چهار در کارآمد باشد. همچنین به گفته تولیدکننده از ربات مذکور هیچ‌گونه سوختی سربریز یا تبخیر نمی‌شود. گفتنی است این سامانه مجهز به سه نازل مختلف برای سوختگیری است.

اسکن چهره برای خرید تلفن همراه در چین اجباری شد

قانون جدیدی در چین اجرایی شده که به موجب آن افرادی که تلفن همراه یا بسته‌های اینترنت موبایل جدید می‌خرند باید اسکن صورت و کارت شناسایی خود را ثبت کنند. به این ترتیب دستگاه تلفن همراه هر فرد با هویت واقعی او مرتبط می‌شود. دولت چین اعلام کرده اقدام مذکور برای حفظ حقوق قانونی و منافع شهروندان در فضای سایبری اجرامی شود و همچنین از کاربران تلفن همراه در برابر کلاهبرداری دفاع می‌کند. با این حال برخی کارشناسان این اقدام را نشان‌دهنده گسترش نظارت بر شهروندان در این کشور می‌دانند. / مهر

گفت‌وگوی اختصاصی با دکتر حمیدرضا پورقاسمی، برنده جایزه آکادمی علوم جهان ۲۰۱۹

مسئولان به نتایج تحقیقات ماتوجه نمی‌کنند

اواسط آبان ۹۸ بود که انتشار خبری نام دانشیار دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز را نزد فعالان حوزه

منابع طبیعی بر سر زبان‌ها انداخت. دکتر حمیدرضا پورقاسمی به عنوان تنها استاد ایرانی و یکی از پنج دانشمند برتر زیر ۴۰ سال آکادمی علوم جهان (TWAS-CASAREP) در سال ۲۰۱۹ انتخاب شد.

آکادمی علوم جهان (TWAS) سال ۱۹۸۳ به افتخار محمد عبدالسلام، دانشمند پاکستانی و برنده جایزه نوبل فیزیک ۱۹۷۹ در ایتالیا بنیانگذاری شده است. این آکادمی حدود ۱۱۶ عضو از ۹۰ کشور دنیا دارد که از میان آنها ۷۳ کشور جزو کشورهای درحال توسعه هستند. هدف اصلی این آکادمی حمایت از پژوهش‌ها و تحقیقات در کشورهای در حال توسعه است. از جمله فعالیت‌های حمایتی این آکادمی انتخاب سالانه پنج پژوهشگر جوان زیر ۴۰ سال در حوزه‌های گوناگون علمی و حمایت از پژوهش‌های

عسل خویان طهرانی

دانش

آنها به مدت پنج سال است.

اگرچه این جایزه پیش از این نصیب چند دانشمند جوان ایرانی شده بود، امسال نیز قرار گرفتن نام پژوهشگر جوان و موفق حوزه منابع طبیعی دانشگاه شیراز در میان برندگان جایزه آکادمی علوم جهان بار دیگر نام ایران را در مجامع علمی بین‌المللی مطرح کرد. دکتر پورقاسمی، سومین پژوهشگر دانشگاه شیراز است که به کسب این جایزه نائل شده. وی حدود یک ماه پس از اعلام این خبر در گفت‌وگوی اختصاصی با جام جم می‌گوید حتی کسب چنین افتخاراتی موجب نشده که مسئولان برای پژوهشگران جوانی چون او که برندگان معتبرترین جوایز علمی بین‌المللی می‌شوند در طرح‌های کلان مدیریت منابع طبیعی کشور پیشنهاد همکاری داشته باشند.

پ: در خصوص نحوه گزینش سالانه پنج دانشمند جوان در این آکادمی، به ویژه گزینش خودتان کمی بیشتر توضیح دهید.

این جایزه مانند بسیاری دیگر از جوایز علمی از میان پیشنهادهای اعضای آکادمی انتخاب می‌شود. در حقیقت هیچ فردی به‌طور مستقیم برای دریافت این جایزه نامزد نمی‌شود، بلکه هر یک از اعضا چهره‌های اثرگذاری را که در ده گروه علمی مختلف مانند پزشکی، کشاورزی، شیمی، ریاضی، فیزیک، اقتصاد، علوم مهندسی و... می‌شناسد پیشنهاد می‌دهد و براساس ویژگی‌ها و سوابق پژوهشی، میزان استناد به مقالات علمی آنها و شاخص تأثیرگذاری محققان (H-index) ده نفر به کمیته داوری راه پیدا می‌کنند و در نهایت پنج محقق زیر ۴۰ سال به عنوان برندگان جایزه اعلام می‌شوند. این برگزیدگان برای تحقیقات‌شان به مدت پنج سال تحت حمایت‌های آکادمی قرار می‌گیرند.

در مورد من نیز، دکتر کرامت...! ایزدپناه، از استادان برجسته دانشگاه شیراز و عضو آکادمی علوم جهان مرا به عنوان نامزد این جایزه پیشنهاد کرده بودند.

آیا این پنج نفر از پنج گروه علمی مختلف به صورت مجزا انتخاب می‌شوند یا فرایند داوری به صورت مشترک میان حوزه‌های علمی متفاوت رخ می‌دهد؟

تفاوت انتخاب در این جایزه این است که نامزدهای پیشنهادی در ده گروه علمی با هم به رقابت می‌پردازند و هر رشته به صورت مجزا داوری نمی‌شود. به همین جهت هر سال نفرات برتر ممکن است از حوزه‌های متفاوتی باشند یا حتی از یک حوزه چند نفر انتخاب شوند.

مبلغ این جایزه چقدر است؟ آیا صرفا حمایت‌هایی برای انجام طرح‌های تحقیقاتی فراهم می‌کند؟ برنامه‌ای برای این جایزه در نظر گرفته‌اید؟

از زمان اعلام برگزیدگان این جایزه تاکنون نزدیک به یک ماه می‌گذرد اما فعلا هنوز اعلام نکرده‌اند که نحوه دریافت جایزه به چه صورت و چه زمانی خواهد بود. اما تا جایی که اطلاع دارم این جایزه معمولا به صورت بودجه برای کمک به طرح‌های پژوهشی ارائه می‌شود. بنابراین هر چه باشد صرف ادامه تحقیقات در حوزه مطالعه بلایای طبیعی خواهد شد.

باتوجه به نحوه داوری این جایزه و همچنین برگزیده شدن شما در فهرست محققان یک درصد پراستناد دنیا، مشخص است که پژوهش‌ها و مقالات علمی حاصل از این پژوهش‌ها بسیار در سطح جهانی مورد توجه قرار گرفته است. چه ویژگی‌ای تحقیقات شما را در حوزه محیط‌زیست متمایز کرده است؟

زمینه تحقیقات من بیشتر بر بحث‌های بلایای طبیعی مانند زمین لغزش، فرونشست زمین، سیل، آتش سوزی جنگل‌ها و سایر بلایایی که به‌واسطه دستکاری انسان‌ها در طبیعت به وجود می‌آید متمرکز شده است. شاید نکته‌ای

پ: در خصوص نحوه گزینش سالانه پنج دانشمند جوان در این آکادمی، به ویژه گزینش خودتان کمی بیشتر توضیح دهید.

این جایزه مانند بسیاری دیگر از جوایز علمی از میان پیشنهادهای اعضای آکادمی انتخاب می‌شود. در حقیقت هیچ فردی به‌طور مستقیم برای دریافت این جایزه نامزد نمی‌شود، بلکه هر یک از اعضا چهره‌های اثرگذاری را که در ده گروه علمی مختلف مانند پزشکی، کشاورزی، شیمی، ریاضی، فیزیک، اقتصاد، علوم مهندسی و... می‌شناسد پیشنهاد می‌دهد و براساس ویژگی‌ها و سوابق پژوهشی، میزان استناد به مقالات علمی آنها و شاخص تأثیرگذاری محققان (H-index) ده نفر به کمیته داوری راه پیدا می‌کنند و در نهایت پنج محقق زیر ۴۰ سال به عنوان برندگان جایزه اعلام می‌شوند. این برگزیدگان برای تحقیقات‌شان به مدت پنج سال تحت حمایت‌های آکادمی قرار می‌گیرند.

در مورد من نیز، دکتر کرامت...! ایزدپناه، از استادان برجسته دانشگاه شیراز و عضو آکادمی علوم جهان مرا به عنوان نامزد این جایزه پیشنهاد کرده بودند.

آیا این پنج نفر از پنج گروه علمی مختلف به صورت مجزا انتخاب می‌شوند یا فرایند داوری به صورت مشترک میان حوزه‌های علمی متفاوت رخ می‌دهد؟

تفاوت انتخاب در این جایزه این است که نامزدهای پیشنهادی در ده گروه علمی با هم به رقابت می‌پردازند و هر رشته به صورت مجزا داوری نمی‌شود. به همین جهت هر سال نفرات برتر ممکن است از حوزه‌های متفاوتی باشند یا حتی از یک حوزه چند نفر انتخاب شوند.

مبلغ این جایزه چقدر است؟ آیا صرفا حمایت‌هایی برای انجام طرح‌های تحقیقاتی فراهم می‌کند؟ برنامه‌ای برای این جایزه در نظر گرفته‌اید؟

از زمان اعلام برگزیدگان این جایزه تاکنون نزدیک به یک ماه می‌گذرد اما فعلا هنوز اعلام نکرده‌اند که نحوه دریافت جایزه به چه صورت و چه زمانی خواهد بود. اما تا جایی که اطلاع دارم این جایزه معمولا به صورت بودجه برای کمک به طرح‌های پژوهشی ارائه می‌شود. بنابراین هر چه باشد صرف ادامه تحقیقات در حوزه مطالعه بلایای طبیعی خواهد شد.

باتوجه به نحوه داوری این جایزه و همچنین برگزیده شدن شما در فهرست محققان یک درصد پراستناد دنیا، مشخص است که پژوهش‌ها و مقالات علمی حاصل از این پژوهش‌ها بسیار در سطح جهانی مورد توجه قرار گرفته است. چه ویژگی‌ای تحقیقات شما را در حوزه محیط‌زیست متمایز کرده است؟

زمینه تحقیقات من بیشتر بر بحث‌های بلایای طبیعی مانند زمین لغزش، فرونشست زمین، سیل، آتش سوزی جنگل‌ها و سایر بلایایی که به‌واسطه دستکاری انسان‌ها در طبیعت به وجود می‌آید متمرکز شده است. شاید نکته‌ای

مفهومی برایشان ندارد و انرژی زیادی صرف می‌کنند. اما در مقابل دریافتی مالی آنها حتی کفاف تأمین امکانات رفاهی معمول را هم نمی‌دهد، ولی از آنجا که معلمی حکم می‌کند اخلاق مدار باشیم تلاشمان این است که در این روزهای سخت به وطنمان پشت نکنیم.

اعضای هیات علمی جوان این روزها به شدت تحت فشارند و اگر تلاشی برای بهبود شرایطشان نشود، زمانی که نتوانند از پس هزینه‌های اولیه زندگی‌شان بر بیابند عشق به میهن نیز نمی‌تواند به کشور پایبند نگهشان دارد. کشورهای دیگر نیز از این فرصت به نفع خودشان بهره می‌برند و با فراهم کردن شرایط مناسب زندگی و پیشنهادهای جذاب، نخبه‌ها را جذب می‌کنند.

باتوجه به تغییرات اقلیمی و افزایش حوادث و بلایای طبیعی در کشور، چقدر از تحقیقات پراستنادتان در حوزه بلایای طبیعی در برنامه‌های مدیریتی کشور مورد توجه و استفاده قرار گرفته است؟

متأسفانه همان‌طور که بارها و بارها مطرح شده، حلقه ارتباطی درستی میان تحقیقات دانشگاهی و عملیات اجرایی کشور ایجاد نشده است. به همین جهت مسئولان به نتایج تحقیقات و پژوهش‌های دانشگاهی در تصمیم‌گیری‌هایشان توجهی نمی‌کنند. معمولا مقالات و پایان‌نامه‌ها در کتابخانه‌های باقی می‌مانند و جنبه اجرایی به خود نمی‌گیرند. از سوی دیگر نیمی می‌بینید معمولا زمان و شیوه اجرای طرح‌های مختلف در کشور با اعتراضات و مخالفت‌های دانشگاهیان متخصص در آن حوزه مواجه می‌شود.

در حوزه بلایای طبیعی این موضوع بسیار مهم است، زیرا کشور ما در زمره ده کشورهای بلاخیز دنیا قرار دارد. طی یک قرن اخیر رشد بلایای طبیعی در دنیا پنج برابر شده و تلفات جانی و خسارات مالی زیادی را به کشورها تحمیل کرده است. حتی این روند رشد در دو دهه اخیر با توجه به تغییرات کاربری اراضی و توسعه شهرنشینی در کشور ما با شیب بسیار بیشتری همراه بوده است. سیل‌هایی که بخش‌های زیادی از کشور را در ابتدای امسال درگیر کرد، نمونه‌ای از همین بلایای طبیعی بود. من فکر می‌کنم با کمک دانشمندان و پژوهشگران دانشگاه‌ها می‌توان از بسیاری از این پیشامدها جلوگیری کرد یا میزان خسارات ناشی از آنها را به حداقل رساند.

البته در این حالت نیز نباید این طرح‌های کلان ملی به تعدادی دانشگاه خاص واگذار شود؛ بلکه با هم‌افزایی تمام ظرفیت علمی موجود در کشور باید برنامه‌هایی برای کنترل

چنین شرایطی ایجاد کرد.

منظورتان این است که در خصوص اجرای طرح‌های تحقیقاتی نیاز با پدیده مقدم بودن روابط بر ضوابط مواجهم؟ شاید بهتر باشد بگویم اتفاقی که در خصوص طرح‌های کلان رخ می‌دهد این است که معمولا به اعتبار فرد و نامش توجه می‌شود؛ نه قابلیت‌هایی که ممکن است داشته باشد. به همین جهت معمولا برای واگذاری طرح‌های بزرگ به پژوهشگران جوان اطمینان نمی‌شود.

آیا دریافت این جایزه معتبر علمی در اعتمادسازی نسبت به خود شما برای دعوت به همکاری در طرح‌های اجرایی کلان کشور، به‌ویژه در حوزه کنترل بلایای طبیعی اثری نداشته است؟ تا این لحظه که حدود یک ماه از انتشار خبر اعطای جایزه آکادمی علوم جهان ۲۰۱۹ به من می‌گذرد، هیچ اتفاق جدیدی در زندگی‌ام افتاده است.

حترا از سوی دانشگاه شیراز؟ رئیس اسگاه، معاون پژوهشی و رئیس دانشکده کشاورزی پیام‌های تبریک جداگانه‌ای برایم فرستادند. **بهترین حمایت از شما و تحقیقات‌تان در حال حاضر چیست؟**

متأسفانه ما در بخش منابع طبیعی دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز جذب دانشجوی دکتری به صورت مستقیم نداریم. از آنجا که بار اصلی تحقیقات دانشگاهی بر دوش پایان‌نامه‌های دکتری است (به دلیل ظرفیت و زمان بیشتر آنها برای انجام طرح‌های تحقیقاتی) این موضوع موجب شده من در حال حاضر ۱۵ تا ۲۰ دانشجویه به صورت غیرمستقیم از گروه‌ها یا دانشگاه‌های دیگر داشته باشم، اما با توجه به ظرفیتی که در گروه منابع طبیعی وجود دارد، می‌توانیم نقش مؤثری در تربیت پژوهشگرهای کارآمد در حوزه منابع طبیعی و محیط‌زیست داشته باشیم که اتفاقا از نیازهای اصلی کنونی کشور است.

همچنین تقاضایی را اخیرا برای ایجاد گرایش جدیدی در مقطع کارشناسی ارشد با نام «مهندسی منابع طبیعی، گرایش علوم مکانی» که گرایشی بین‌رشته‌ای در حوزه منابع طبیعی است را داده بودم.

اما پرونده این رشته در وزارت علوم هنوز بررسی نشده و امیدوارم با آن موافقت شود و چند سال دیگر نیز شاهد ایجاد دوره دکتری این رشته باشیم. زیرا وجود چنین گرایش‌های بین‌رشته‌ای می‌تواند اثربخشی زیادی در حوزه‌های گوناگون منابع طبیعی داشته باشد. این تنها خواسته من از مسئولان دانشگاه و وزارت علوم است.

دکتر حمیدرضا پورقاسمی را بیشتر بشناسید

حمیدرضا پورقاسمی، شهریور۱۳۶۰ در تهران متولد شد. در سال‌های نخست زندگی به همراه خانواده‌اش به مازندران مهاجرت کرد. دوران تحصیلی را تا پیش از ورود به دانشگاه در شهرستان نور طی کرد. او سال ۷۹ در مقطع کاردانی علوم تکنولوژی مرتع و آبخیزداری تحصیلات دانشگاهی‌اش را آغاز کرد و پس از گذراندن دوران کارشناسی ناپیوسته در دانشگاه علوم کشاورزی گرگان (دانشکده کشاورزی گنبد)، در سال ۸۴ در مقطع کارشناسی ارشد رشته مهندسی منابع طبیعی-آبخیزداری در دانشگاه تربیت مدرس پذیرفته شد. این پژوهشگر جوان دوره دکتری را نیز در همین دانشگاه سپری کرد و در سال ۹۲ با درجه عالی از رساله دکتری خود دفاع کرده و عنوان پایان‌نامه برتر دانشگاه را از آن خود کرد. دکتر پورقاسمی از سال ۹۳ به عنوان عضو هیات علمی دانشگاه شیراز، دانشکده کشاورزی و بخش مهندسی

منابع طبیعی و محیط‌زیست مشغول به کار شده است. کسب عناوینی چون پژوهشگر جوان برتر دانشگاه شیراز در دی ۹۵، پژوهشگر برتر دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز در آذر ۹۶، استاد نمونه آموزشی دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز در اردیبهشت ۹۶ و پژوهشگر برتر کشور در بخش کشاورزی در دی ۹۵ از افتخارات این پژوهشگر جوان ایرانی است. آخرین افتخار این دانشیار دانشگاه شیراز، قرار گرفتن نامش در میان یک درصد پژوهشگران پراستناد دنیا در سال ۲۰۱۹ در کنار ۱۱ پژوهشگر ایرانی دیگر است که نشان از اعتبار بالای تحقیقات علمی او و اثرگذاری مقالات علمی‌اش در حوزه بلایای طبیعی و محیط‌زیست دارد. **📌**